

(ร่าง)

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลิ่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตราย

ต่อสุขภาพ

โดยที่ปัจจุบันปัญหากลิ่นรบกวนเป็นปัญหาเหตุรำคาญที่สำคัญที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ และกลายเป็นปัญหาสร้างความเดือดร้อนรำคาญส่งผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประชาชนและผลกระทบต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงกลายเป็นประเด็นขัดแย้งในหลายพื้นที่ และก่อให้เกิดการร้องเรียนต่อราชการส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลิ่นรบกวน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรวจวินิจฉัยเหตุรำคาญที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการสาธารณสุขในคราวการประชุมครั้งที่-.../.... เมื่อวันที่ มีมติให้ออกคำแนะนำเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลิ่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและวินิจฉัยเหตุรำคาญ เพื่อการคุ้มครองผลกระทบต่อสุขภาพต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐(๔) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการสาธารณสุข จึงออกคำแนะนำต่อราชการส่วนท้องถิ่นดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำแนะนำนี้

“เหตุรำคาญ” หมายความว่า เหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

“สถานประกอบกิจการ” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

“กลิ่นรบกวน” หมายความว่า สภาวะกลิ่นจากประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการในขณะทำการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นที่บ้านผู้ร้องเรียนหรือผู้ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบที่มีค่าความเข้มข้นกลิ่นตั้งแต่ค่าที่กำหนดไว้ในคำแนะนำนี้

“ค่าความเข้มข้นกลิ่น (Odor concentration)” หมายความว่า ค่าแสดงสภาพกลิ่นซึ่งเป็นอัตราส่วนการเจือจางตัวอย่างอากาศเสียที่มีกลิ่นด้วยอากาศบริสุทธิ์ โดยมีหน่วยเป็น D/T (Dilution to Threshold)

“ผู้ตรวจสอบกลิ่น” หมายความว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ดมกลิ่นเพื่อตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่น โดยผู้ตรวจสอบกลิ่นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลิ่นตามคำแนะนำนี้

ส่วนที่ ๑

ผู้ตรวจสอบกลั่น

ข้อ ๒ ผู้ตรวจสอบกลั่น ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๖๐ ปี
- (๒) มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคภูมิแพ้ หรือโรคระบบทางเดินหายใจ
- (๓) มีประสาทสัมผัสรับรู้กลิ่น สามารถตรวจจับกลิ่น แยกแยะกลิ่นและจดจำกลิ่นได้
- (๔) ไม่เป็นผู้ที่ตื่นเต้น ตื่นตระหนก หรือตกใจง่าย
- (๕) ไม่ดื่มเหล้าและไม่สูบบุหรี่
- (๖) ไม่อยู่ในระหว่างตั้งครรภ์
- (๗) ไม่ทำงานหรืออาศัยอยู่ในหรือใกล้โรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบกิจการที่อาจทำให้เกิดความคุ้นเคยกับกลิ่นหรืออาจทำให้เกิดผลกระทบต่อประสาทสัมผัสรับรู้กลิ่น
- (๘) มีความอดทน และเต็มใจทำการตรวจสอบกลั่น แม้ว่าจะต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบ

ข้อ ๓ การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่น

- (๑) ผู้ตรวจสอบกลั่นจะต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่นไว้กับกรมอนามัยหรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมาย
 - (๒) ผู้ที่จะเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลั่น ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๒ และผ่านการทดสอบการรับรู้กลิ่นตามวิธีการที่กรมอนามัยกำหนด
 - (๓) การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่น ให้กรมอนามัยหรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมาย ขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกตามข้อ ๓ เป็นผู้ตรวจสอบกลั่นของกรมอนามัย โดยการขึ้นทะเบียนรายชื่อ มีอายุ ๑ ปี
- กรณีที่ผู้ตรวจสอบกลั่นได้ขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ทดสอบกลั่นไว้กับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่นไว้กับกรมอนามัยด้วย
- (๔) ผู้ตรวจสอบกลั่นจะต้องผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบกลั่นรบกวนตามหลักสูตรที่กรมอนามัยกำหนดหรือเห็นชอบ

ส่วนที่ ๒

กำหนดค่าระดับกลิ่นรบกวน

ข้อ ๔ กำหนดมาตรฐานค่าระดับกลิ่นรบกวน ดังนี้

- (๑) ศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดในทำนองเดียวกัน ต้องมีค่าความเข้มข้นกลิ่นที่เกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการ ณ เวลาใดๆ น้อยกว่า 2 D/T
- (๒) สถานที่อื่นใดที่ไม่เข้าข่าย ข้อ ๔ (๑) เช่น ที่พักอาศัย ชุมชน หรือสถานที่อื่นใดในทำนองเดียวกัน ต้องมีค่าความเข้มข้นกลิ่นที่เกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการ ณ เวลาใดๆ น้อยกว่า ๔ D/T

ข้อ ๕ ในกรณีที่น่าจะปรากฏว่า ความเข้มข้นที่ตรวจวัดได้ มีค่าตั้งแต่ค่ามาตรฐานความเข้มข้นกลิ่นที่กำหนดในข้อ ๔ ให้ถือว่าเป็นกลิ่นรบกวนที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

ข้อ ๖ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นได้ด้วยวิธีการตามคำแนะนำนี้ เช่น กลิ่นแพร่กระจายในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เป็นต้น ให้จัดตั้งคณะผู้ตรวจสอบกลิ่น จำนวนอย่างน้อย ๑๐ คน ที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๒ โดยที่คณะผู้ตรวจสอบกลิ่นจะขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ตรวจสอบกลิ่นหรือไม่ก็ตาม ดำเนินการตรวจสอบกลิ่นด้วยการดมพร้อมกัน ประกอบการใช้ดุลพินิจพิจารณาลักษณะของกลิ่น ความถี่ และระยะเวลาที่ได้รับกลิ่น และหลักฐานอื่นๆ โดยหากคณะผู้ตรวจสอบกลิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เห็นว่าระดับความเข้มข้นที่ได้รับอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ให้ถือว่าเป็นกลิ่นรบกวนด้วย

ส่วนที่ ๓ วิธีการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่น

ข้อ ๗ การตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดม ให้ดำเนินการโดยคณะผู้ตรวจสอบกลิ่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้ตรวจสอบกลิ่นที่มีคุณสมบัติตาม ๒ และ ๓ จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ คน

ข้อ ๘ คณะผู้ตรวจสอบกลิ่นที่จะทำการตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดมตามข้อ ๗ ต้องปฏิบัติตามข้อปฏิบัติสำหรับผู้ตรวจสอบกลิ่น ตามที่กรมอนามัยกำหนด

ข้อ ๘ วิธีการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดม ให้ใช้วิธีการตรวจวัดโดยใช้เครื่องมือตรวจวัดกลิ่น ภาคสนามที่ใช้หลักการวิเคราะห์ค่าความเข้มข้นต่ำสุดของสารที่มีกลิ่นที่ทำให้ผู้ดมกลิ่นเริ่มได้กลิ่น Dilution-to threshold ratio (D/T) หรือวิธีเทียบเท่าที่กรมอนามัยกำหนดหรือเห็นชอบ

ข้อ ๙ ให้คณะผู้ตรวจสอบกลิ่น ทำการตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดมพร้อมกัน ในบริเวณหรือสถานที่ที่ประชาชนร้องเรียนหรือคาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสถานประกอบกิจการ และต้องเป็นช่วงเวลาที่ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าได้รับกลิ่นเป็นประจำหรือได้รับกลิ่นที่ระดับความเข้มข้นสูงสุด ทั้งนี้ ลักษณะกลิ่นต้องเป็นกลิ่นเดียวกับกลิ่นที่ตรวจพบในสถานประกอบกิจการที่ถูกร้องเรียน โดยให้ทำการตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่น อย่างน้อย ๓ ครั้ง แต่แต่ละครั้งให้ห่างกัน อย่างน้อย ๑๕ นาที ภายในระยะเวลา ๒ ชั่วโมง

ข้อ ๑๐ แบบบันทึกการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่น ให้ผู้ตรวจสอบกลิ่นบันทึก

(๑) ชื่อ สกุล ตำแหน่งของผู้ตรวจสอบกลิ่น

(๒) ประเภทสถานประกอบกิจการ

(๓) ลักษณะกลิ่น

(๔) สภาพอากาศและทิศทางลม

(๕) สถานที่ วัน และเวลาการตรวจวัดกลิ่น

(๖) ผลการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่น

(๗) สรุปผล

ทั้งนี้ ผู้ตรวจวัดอาจจัดทำแบบบันทึกการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นรูปแบบอื่นที่มีเนื้อหาไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้

ส่วนที่ ๔

กำหนดประเภทสถานประกอบกิจการที่ใช้บังคับตามคำแนะนำนี้

ข้อ ๑๑ หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลั่นรบกวนตามคำแนะนำนี้ ให้ใช้สำหรับการตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการที่ถูกร้องเรียนปัญหาเหตุรำคาญ ทั้งนี้ จะต้องไม่ใช่กลั่นสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ตรวจสอบกลั่น

ให้ไว้ ณ วันที่.....

(.....)

ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข

แบบบันทึกการตรวจวัดกลิ่นรบกวน

สถานที่ตรวจวัด เลขที่.....ถนน.....หมู่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ประเภทสถานที่ ☐ สถานที่ที่มีบุคคลไวรับต่อผลกระทบทางสุขภาพ (ระบุ).....
☐ สถานที่ทั่วไป (ระบุ).....

สภาพแวดล้อมของสถานที่ตรวจวัด

ชื่อสถานประกอบการ/กิจการที่ถูกรบกวน.....ประเภทกิจการ.....

ลักษณะกลิ่น(ต้องไม่ใช่กลิ่นสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ)

วัน/เดือน/ปีที่ตรวจวัด.....

สภาพอากาศ ☐ ท้องฟ้าโปร่ง/มีแสงแดดจัด ☐ มีเมฆบางส่วน ☐ มีเมฆมาก ☐ มีดอกริม

หยาดน้ำฟ้า ☐ ปรกติ ☐ หมอก ☐ ฝน ☐ อื่นๆ (ระบุ)

ประเภทเครื่องตรวจวัดกลิ่น

ครั้งที่	เวลาตรวจวัด	ทิศทางลม	ความเร็วลมเฉลี่ย	ระดับความเข้มข้นกลิ่น (D/T)*							
				>60	60	30	15	7	4	2	<2
1											
2											
3											
4											
5											

หมายเหตุ * ผลจากการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นที่ยืนยันโดยคณะผู้ตรวจสอบกลิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง กรณีมีผู้ตรวจสอบกลิ่นจำนวน 2 คน ผลการตรวจวัดความเข้มข้นกลิ่นต้องตรงกัน

กำหนดมาตรฐานระดับกลิ่นรบกวน

๑ ศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุ ฯลฯ ต้องมีค่าความเข้มข้นกลิ่น ณ เวลาใดๆ น้อยกว่า 2 D/T

๑ ที่พักอาศัยหรือชุมชน ต้องมีค่าความเข้มข้นกลิ่น ณ เวลาใดๆ น้อยกว่า 4 D/T

สรุปผลการตรวจวัด

☐ เป็นกลิ่นรบกวน
☐ ไม่เป็นกลิ่นรบกวน

ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นของคณะผู้ตรวจสอบกลิ่น

คณะผู้ตรวจสอบกลิ่น

1. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....ลงชื่อ.....

2. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....ลงชื่อ.....

3. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....ลงชื่อ.....

4. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....ลงชื่อ.....

5. ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....ลงชื่อ.....

แผนผังแสดงจุดตรวจวัดกลิ่นรบกวนและแหล่งกำเนิดกลิ่น

ให้ระบุ แหล่งกำเนิดกลิ่น บ้านเลขที่ที่ตรวจวัดกลิ่น บริเวณโดยรอบ ระยะห่างจากแหล่งกำเนิดกลิ่นและจุดทดสอบหลักสี่ทิศ